

Sumari executiu

Aquest informe s'emmarca en el que ja és una certa «tradició» de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans, el «Tema de l'Any». Els dos informes que l'han precedit, *Canvi climàtic i salut a Catalunya* i *L'edició genòmica i el seu impacte*, ja tracten temes entorn de la producció d'aliments i la seva disponibilitat. Tenir accés a aliments suficients, segurs, saludables i, també, de consum agradable és una necessitat bàsica de la humanitat, primer de tot per evitar la fam i contribuir a la salut de les persones. En el nostre món hi ha fam ara i avui. Per tant, hem de produir més aliments per a les generacions actuals, però també cal pensar en el futur dels nostres conciutadans, de la humanitat en general i del planeta considerat globalment. En conseqüència, aquest problema no només s'ha d'afrontar amb una perspectiva d'urgència a curt termini, en un àmbit més o menys local, sinó que cal pensar en les generacions futures i el seu entorn, que en definitiva és el planeta que ens acull. De la «salut planetària» en depèn la nostra i la dels que vindran. Les maneres de produir aliments han de ser, doncs, sostenibles i han d'evolucionar tenint això sempre present. El model agroindustrial i productivista que domina en l'actualitat ha d'evolucionar o canviar.

Els aliments es produeixen o s'obtenen a partir dels cultius vegetals del camp (agricultura en sentit estricte), dels animals de la granja o les pastures (ramaderia) i dels mars i aigües continentals (pesca), i així es considera en aquest informe. Per la seva singularitat pel que fa a les formes d'obtenció, i producció, els peixos i altres productes del mar o les aigües continentals es tracten en apartats específics.

L'objectiu d'aquest informe és realitzar una revisió de la literatura sobre la problemàtica de la sostenibilitat en la producció agroalimentària i analitzar les iniciatives dutes a terme en l'àmbit europeu i català per a la promoció d'un model productiu més sostenible. Els cinc primers capítols que componen aquest informe aborden: 1) el model agroindustrial modern i la revolució verda, les seves

conseqüències i el concepte de sostenibilitat; 2) la intensificació sostenible i l'agroecologia; 3) la producció agroalimentària a la Unió Europea (UE), el Pacte Verd i l'estratègia «Del camp a la taula»; 4) la producció agroalimentària a Catalunya i les iniciatives públiques i de la societat civil per a fomentar un model sostenible; 5) les percepcions, pràctiques i tendències de consum relacionades amb l'alimentació sostenible.

En l'estructura d'aquest document podem considerar quatre parts:

La primera (capítols 1 a 6) tracta de l'agricultura entesa en un sentit ampli, és a dir, producció vegetal i animal (ramaderia). Aquests capítols estudien els temes següents:

— «Del model agroindustrial modern cap a un sistema agroalimentari sostenible»: centrat sobretot en l'anomenada revolució verda, de la qual inicialment es va valorar que ha augmentat la productivitat, però que té limitacions i ha estat objecte de crítiques que aquí es valoren. També es tracten les diverses perspectives del concepte de sostenibilitat.

— «Alternatives en debat al sistema alimentari global»: es presenten i valoren els objectius, els principis i les característiques dels principals sistemes propugnants per a afrontar el present i el futur de la producció sostenible d'aliments. Aquests sistemes són la intensificació sostenible i l'agroecologia, dels quals també es consideren els aspectes crítics i les limitacions.

— «La sostenibilitat en el context de la producció agroalimentària a la Unió Europea»: Catalunya forma part de la Unió Europea. Es consideren les seves polítiques mediambientals, de sostenibilitat i agroalimentàries en el marc del Pacte Verd Europeu i l'estratègia «Del camp a la taula», molt importants i de gran impacte, que tenen com a objectiu garantir aliments suficients i de qualitat, condicionant-ne, doncs, de manera molt important, la producció i el consum. Es tracten també els aspectes crítics d'aquestes polítiques.

— «La producció agroalimentària i la sostenibilitat a Catalunya»: es considera el sistema agroalimentari català en el seu conjunt, la producció convencional, l'ecològica i la integrada, i els corresponents impactes ambientals i les perspectives sostenibles de cara al futur.

— «Sostenibilitat alimentària: tendències, pràctiques i percepcions»: amb una perspectiva antropològica, es tracten les percepcions socials dels aliments i les recomanacions de consum que hauria de seguir la població.

Aquesta primera part es tanca amb un apartat extens de bibliografia (capítol 7). La segona part (capítol 8) tracta de la producció, tradicionalment extracció, d'aliments del mar i, per extensió, de l'aigua, diferent de l'agricultura i la ramaderia. La pesca és, de fet, un mètode molt més primitiu, una extracció o captura, com ja feien els nostres avantpassats prehistòrics. L'aqüicultura ja té trets més comparables a l'agricultura i la ramaderia.

La tercera part (capítol 9) inclou les presentacions de conferències i les ponències d'una jornada, i altres aportacions que inclouen temes específics i en gran part transversals: l'agricultura regenerativa, el concepte de sostenibilitat, el paper fonamental de l'aigua en la producció d'aliments i la seva sostenibilitat, la visió d'organismes i institucions, els impactes ambientals, el paper de la societat i els consumidors, la incidència del marc europeu de què formem part i el paper de l'agricultura mediambientalment sostenible en el medi global i a Catalunya.

Finalment, a la quarta part es presenten les conclusions per àmbits i les conclusions generals.